

Ese de trei ori in septemana: Mercuri-a, Vineri-a si Domineca'a, cand o cãla intrãga, cand numai dimetate, adeca dupa momentul impregiurãrilor.

Preliu de prenumerãtiuni:

pentru Austria: 8 fl. a. v.
pe an intreg . . . . . 8 fl. a. v.
„ dimetate de an . . . . . 4 „ „
„ patrãriu „ „ . . . . . 2 „ „
pentru Romania si Strainetate:
pe an intreg . . . . . 16 fl. v. a.
„ dimetate de an . . . . . 8 „ „
„ patrãriu „ „ . . . . . 4 „ „

ALBINA.

Prenumerãtiunile se fac la totiãd. corespunãduti a-i nostri, si d'adrepul la Redactiune: **Josefstadt, Langeasse Nr. 43**, unde sunt a se adresã si corespunãdutiile, ce privesc Redactiunea, administratiunea sãu speditur'a cãte vor ã nefrancate, nu se vor primi, ãra col anonime nu se vor publicã.

Pentru a nu uita si alte comunicãtiuni de interes privat — se raspunde cate 7 or. de linie repetitiile se fac cu pretiu soadit. Pretiu timbrului cate 30 or. pentru una data, se antecipa.

Viena 27 maiu/8 iuniu 1867.

Astadi M. Sa Imperatulu Austriei se coronãza de rege alu Ungariei in capital'a Buda-Pesta, si in asemene casu scrietoriulu si fora se vre schimba rol'a politicului cu a cronicariului. Energãa cu care diet'a grabi acestu actu, — alu caruia terminu se sciã cu positivitate numai cu o di mai nainte, — facã ca acursulu strainiloru se nu fie asiã de mare precum se presupunea; se asceptau la 200,000 de straini, dar dupa scirile de astadi sunt numai la 50,000. Acãsta cercustantia inse nu va miciorã, ci va face numai ca ceremoniele de incoronatiune se pãta decurge in comoditate mai mare, ce s'ar fi intemplat altmintre daca glãtele de poporu erau extraordinarie.

Actulu se serbãza amesuratu importantiei sale, si amesuratu spiretului ce predomnesce in poporulu magiaru. Se luãmu aceste dõue respepte in consideratiune mai de aprõpe.

Importantiã incoronatiunei ni se presinta in juramentulu monarcului d'a observã constitutiunea tieriei in tãte despusetiunile sale. Acãsta e ce pre noi romanii ne pune pre cugete, cãci in constitutiune sunt multe despusetiuni nesterse inca, si cari privitye din punctulu de vedere alu natiunalitãtei, contienu nedreptate pentru noi. Ne mangaia credintiã si sperantiã cã ori-ce juramentu trebue se-lu splice logic'a, mintea sanetõsa, si cã prin urmare acele despusetiuni nedrepte nu sunt intielese in jurare, in tocm'a precum nu sunt si nu potu fi intielesi acei articli neumani (stersi numai prin usu dar nu prin lege) din legile penale ale lui Ladislau I.

Spiretulu magiaru, orientalu, iubitoriu de lussu, si care nu a rare ori — protestandu contra teoriiloru — cade totusi in smint'a a preferi esintiei formalitãtile, ceremoniele: asta data va sci se desvõlte pomp'a tradiitiunala magnatiloru magiari, tãta pomp'a de cata e capace in momintele impressiunei dulci provocate de unu triumfu politicu. Si de acãst'a nu se va mirã celu ce scie cu cata pietate pãstrãza magnatulu magiaru pretiõsele parintiloru sei pentru a le trece in ereditate filorlu, ca la asemene ocasiuni se le folosãsea. Sunt pretiõse de ani multi si de secle. Ëra daca cutarele prin vina ori casualitate nu mai are pretiõse, elu vinde ce are pentru a-si procurã obiecte de lussu. In asta privintia punemu unu essemplu in vederea cetitoriloru, e o insciintiãre ce „M. Post“ de ieri primesc de la Berolinu: „Vendiarile multe de bucate din Ungariã ce se intempla la bur-s'a nãstrã, stau in legatura cu serbatorile de incoronatiune din Pesta. Magnatii unguresci, mai alesu proprietari de bunuri mai mari, vreu se desvõlte o pompa casã in epoc'a de auru alu Matea Corvinu. Fal'a cu petri scumpe si-are intr'acãst'a o rola insemnata. Deci pentru a castigã bani ca se-si cumpere pretiõse, ei vendu bucatele de pre campu, ce le vor secerã la vãra.“

Nu lipsesce dara neci devotamentulu neci vointiã a face serbatõrea catu mai splendida. —

Intr'aceea aici la bursa nu e serbatõre, se mirõsa ceva, cã de trei dile in cõce se urcã galbenulu cu 10 cruceri. —

Din strainetate pomenimu despre atentatulu a supra vietiei Tiarului. In 6 l. c. fu la Paris in Bois de Bologne o revista mare militara in onõrea Tiarului si a regelui prusescu. Retornandu M. Loru dupa 5 õre d. m. de la revista, Imperatulu Napoleone intr'o careta cu Tiarulu si fiii acestuia, dupa ei veniã caret'a regelui prusescu, — la o distantia de putieni pasi unu polonu teneru, mecanicu de profesiune, cu numele Berezowski, puscã cu pistolulu a supr'a Tiarului. Puscatur'a nu succese, cãci pistolulu crepã fiindu amplutu prã tare, si nimene nu e ranitu din Mai. Loru. Poporulu indignatu de atentatulu comis a supra unui suveranu incredintiãtu ospitalitãtei francese, erã se faca insusi judecat'a daca nu intreveniã polit'ã, carea duse pe criminalistulu la inchisõre. Cumca motive politice au provocatu acãst'a, nu suferã indoiãla, dar despre detaiuri vom vorbi dupa ce vor fi bine cunoscute si scirile nu se vor contradice.

Senatulu imperiale.

Cuventarile in caus'a autonomiei Transilvaniei.

Cu ocasiunea desbateriloru asupra proipectelor de adresa la cuventulu de tronlu alu Majestãtii Sale prã gratiosulu nostru Imperatu se atinse de mai multi vorbitori intre altele si caus'a autonomiei Transilvaniei precum si cã a romaniloru ca natiune egal indreptãtitã. A-nume in aste ambe direptiuni apucara cuventulu senatorii romani si adeca d. baronu Georgiu de Vasileo den Bucovin'a la desbaterã generale in cas'a magnatiloru, ãra d. Samuilu Andrieviciu totu den Bucovin'a la desbaterã speciale in cas'a ablegãtilorlu. De si nu avura cuventarilo aste acelu efectu, ca in adresele senatulu imperiale la cuventulu de tronlu se se faca o amintire specialã despre reactivarea autonomiei Transilvaniei si recunõscerea egalitãtii romaniloru den tierile corõnei unguresci, totusi se convinsera ambele case ale senatulu, cã romanii nu amortiescu in simtiulu lorlu natiunale, ci se folosescu de veri-ce ocasiune a lucrã solidariu spre imbunãtãtirea sãrtei lorlu sociali si politice.

Producemu dara conformu promisiunei den nr. tr. mai antaiu cuventãrea geniõsa a multu stimãverulu senatoru d. **Georgiu** baronu de **Vasileo**, carea e urmãtorã:

„Inalt'a casa va binevoi a aretã paciintia cu mine, daca prin cele ce voi avã onõre a le vorbi, se va traganã desbaterã asupra prã umilitei adrese la cuventulu de tronlu. Sum consciutu si de aceea, cã adeca me aflu in o puseitiune fõrte grea daca apou cuventulu sub impresiunea nemedilocita a cuventariloru stralucite ale antevorbitoriloru mei.

Dara, cu privire la obiectulu multu cumpenitoriu, de carele se ocupa asta-di nalt'a casa, me sentu nu mai putienu indetorit, a insemnã terenulu, pe carele stau si, voindu a vorbi scurtu, a atinge mai vertosu acea parte den adresa, care tratãdia despre invoie cu Ungaria. Daca voi arunã aci privirea mea preste referintiele interne ale Ungariei, apoi stau cle in raportu asiã de strinsu cu poterea politica a Austriei, cã nu potu fi incunjuratu cu vorb'a in asta adunare stralucita. —

Constatandu prã umilit'a adresa *fapt'a complinita* a invoielei cu Ungariã, respica in cele urmãtorie cugetãrea, cumca, fatia cu incoardãrile celor'a lalte poteri mari, europene de a intari puseitiunea lorlu prin o forma de statu strinsu uniunista, acãsta invoieã amplo pre nalt'a casa cu celo mai temeinice si mai grele ingrigiri.

Eu nu potu afirmã, cumca tocm'a acestu temeiu den adresa m'ar ample de ingrigire, cumca adeca naltulu regimu, facendu invoieã cu Ungariã, s'ar fi lasatu de cugetulu seu, de a dã monarchiei o forma de statu strinsu uniunista.

Austriã e un statu cu referintie cu totulu proprie, si daca se insirãra aci esemplele altorlu state si anume ale Americi nordice, spre a demustrã latirea ideiloru centralistice, atunci dicu, cã acele esemple nu sunt aplicabile in Austria.

De si trebue se se concãda, cumca ideã de centralisatiune are ceva atrãgãtoriu pentru unu barbatu de statu, de si nu se pãte contradice, cã ea ar potã aduce si unele indemanari unu statulu, in carele o in fapta realisabilã, totusi nu se pãte negã, cã o incercãre de nou, de a organizã Austriã pe unu fundamentu centralistice, ar trebuã se dee ansã la urmarile cele mai de stricatiune pentru monarchia.

In fatiã nisuintiloru spre decentralisare, respicate atatu de vederatu de popõrale imperiulu, in fatiã pretensiuniloru, facute de repetite ori den partea dietelorlu, pentru o largire a cercuriloru de autonomia ale tieriloru, s'ar potã efectuã o reforma uniunista sãu centralista a monarchiei numai in contra vointiei respicate a majoritãtii popõralorlu den imperiu.

Daca o fericire coactivã prin institutiuni centralistice pãte avã prospectu de a tienã lungu, acãsta lasu eu cu impacare in dejudecãrea inaltei case.

Ne vediendu cu inse neci un periculu pentru Austria in scapãraã ideei de centralisatiune, trebue nu mai putienu se descoperu, cumca *fapt'a complinita* a invoielei cu Ungariã, cu tãte cã nu sum neamicu Ungariei, pre mine ca romanu me umple cu ingrigiri grele, de õra-ce mi se pare, cumca la facerea invoielei intre naltulu regimu si Ungariã, cele lalte natiunalitati ale Ungariei, cari facu o majoritate precumpenitõria a locuitoriloru de acolo, se lasare asiã dicendu in bun'a vointia si placere a magiariloru.

Ingrigirea mea in privintia ast'a are cu atãta mai multu dreptu, cu catu barbariã de statu ai Ungariei nu produsera pana in diu'a de astadi pe calea legelatiunii nemieu esentiale, ce ar fi potutu alinã macaru ceva mahnrile romaniloru, slaviloru si germaniloru den tierile impreunate cu corõn'a Ungariei (partes adnexae).

Cãci cari garantie pentru desvoltatiunea lorlu natiunale au astadi romanii, slavii si germanii insisi din regatulu Ungariei?

Fatia cu Croatiã, acea tiãra de insemnãtãtu cumpenitõria pentru Ungariã, se aratãra magiarii aplecati spre concessiuni, care inse din partea croãtilorlu, de e cu dreptu sãu cu nedreptu nu voi se cercu, nu s'au acceptatu.

Ce s'a facutu inse pana acum in privintia Transilvaniei, acelei tieri atatu de cumpenitõrie si pre langa acãst'a mai mari si mai impoparate? Ce in privintia romaniloru de acolo?

Uniunea Transilvaniei cu Ungariã, carea in anulu 1848 sub presiunea ministeriulu ungurescu in contra vointiei a trii den patru parti a locuitoriloru, cu violentia s'a facutu, se sustiene si astadi nestãrsa si neschimbãta in legile dietali ale aceluã anu, cu ignorare totale a protestulu unanimu din partea majoritãtii precumpenitõrie a poporulu. Afãra de acãst'a ingrigesce legea electorale den 1848 carea e unica in modulu seu, ca vointiã adevãrata a majoritãtii se nu pãta deveni neci candu la cunoscintia. Cãci den 2,058.000 de locuitori ai Transilvaniei, alegandu magiarii si secuui, cari facu numai 518.000 asiã dara de abiã a patr'a parte de locuitori, jumetatea precumpenitõrie den re-

presentantiã tierii, romane pentru 1,540.000 de locuitori a alege o parte multu mai mica de ablegati dietali. De õra-ce cifrele vorbescu destulu de lamuritu si de bine, me retienu de a mai face unu comentariu!

Cu tãte cã legile potu se fie sehimbate numai pe calea legale, si pentru altu modu neci nu apucu eu cuventulu, trebue se constatãdiu cu parere de reu, cã majoritatea locuitoriloru den Transilvaniã si mai cu sãma romanii de acolo, inca si pana acum n'au neci unu prospectu pentru o puseitiune mai buna, regulatã dupa dreptate pe calea legiuitã.

Dara nu voi se intru mai adencu in re-eriminatiuni, eu am prã mare stima catra lupt'a magiariloru pentru caus'a lorlu cea drãpta.

Daca inse Ungurii au eluptatu dreptulu de paritate a corõnei unguresci cu cele lalte tieri, cu'nũ tactu admirabilu, cu o perseverantia rara, ar trebuã pentru consecentia si conformu assiomei: dreptu egalu pentru totiã, se scrie pe flamur'a lorlu indreptãtirea egale pentru tãto natiunalitati ale Ungariei, pre carea se o si efectuã pe cale legale.

Altmintre ar slabã ei senguri titulu lorlu de dreptu basatu pe principiulu de egalitate alu natiunalitatiloru si asiã ar lucrã nevrendu in manile absolutismulu.

Cu tãte aceste de mine respicate indoieli si ingrigiri, sum departe de a fi unu contrariu alu invoielei cu Ungariã; eu dorescu si speru acãst'a din tãta inim'a si sum aplecatu lucrulu de impacatiune potericu a-lu spriginã. Impacãrea cu Ungariã e conditiunea fundamentale pentru puseitiunea poterica a Austriei, numai in acestu pactu de invoieã zace unieã garantia in contra reĩntõrcerei unei stãpeniri absolutistice.

Eu nu me retienu, de a spunc pe fatia cã eu am intimpinatu totdeũn'a cu simpatia deplina nisuintiele magiariloru pentru libertate, prin lupt'a lorlu constantã pentru dreptulu si esistintia lorlu natiunale si-au castigatu ei stim'a Europei.

Eu asceptu asiã-dara de la intieptiunea lorlu de statu, de la simtiulu lorlu de dreptate, cumca ei in interesulu propriu vor efectuã egalitatea tuturoru natiunalitatiloru din Ungariã, vor recunõscã o autonomie adevãrata pentru tãte tierile eorõnei unguresci.

Cãci numai intru impacãrea deplina a natiunalitatiloru pãte Ungariã avã potere, de a dã frunte cu tãto atacurile.

Istoriã aniloru 1848 si 1849 a demustratu, cã unu poporu de 5 miliõne de magiari, ce stã isolatu in Europa si e incunjuratu de natiunalitati, cari au nu numai in monarchia, ci si afãra de ea conatiunãlii lorlu, nu pãte cugetã la acãst'a, cã va stãpani senguru in unu statu de 15 miliõne de locuitori.

O denegare constantã a drepturiloru, ce competu natiunalitatiloru nemagiare den tierile corõnei unguresci, ar causã nu numai Ungariei ci si monarchiei intregi pericole neprecalulate.

Fiindu asiã-dara, cu privire la puseitiunea de potere a Austriei, intru interesulu inaltulu regimu, de a sporã invoieã natiunalitatiloru din Ungariã, se asceptã cu securitate, cã naltulu guvernulu va intrebuintiã tãta influintã sa asupra serbatõrulu de statu ai Ungariei in scopulu deslegãrii impacãtõrie a causei natiunalitatiloru.

Ce'a ce am disu despre caus'a natiunalitatiloru din Ungariã, se atinge si despre tierile den asta parte.

De e ca se se radice Austriã intenerita si cu potere don cris'a de fatia, trebue se trateze pre tãto natiunalitati cu asemene amõre, trebue se depuna cugetulu, de a cultivã un'a sãu dõue natiunalitati pe cont'a celor'a lalte ce sunt asemene indreptãtite.

Sporirea culturi natiunale a tuturoru popõralorlu den Imperiu pre langa introducerea grabnica a autonomiei tieriloru in cercuri mai largi de o parte, ãra de alta parte desvoltãrea si intãrirea de institutiuni adevãratu libere si corespunãditiãre timpulu, egal'a indreptãtirea a

tuturor confesiunilor si delaturarea tuturor intocmirilor si reminiscențelor absolutiste, pre langa o regulare intieptă a negotialor finantiali si economice, vor dá monarchiei o plenitudine de putere, prin care va fi Austriei cu potintia, a dá fruntea cu tóte viscoalele timpului! —

Acestea sunt cele ce a vorbitu in casa magnatilor d. baronu de Vasileo cu caldura unui barbatu patrunsu de simpatia adeverata pentru conatiunali si *)! Era in casa ablegatilor, ne iertandu timpul in decursulu desbaterii generale a apuca cuventulu, se folosi d. Senatoru Andreieviciu de ocaziunea desbaterii speciali si la alinea 8. a adresei la cuventulu de tronu vorbi urmatóriele:

„In alinea 8. de'n adresa se dice, cã restituea constitutiunii regatului Ungariei este o fapta complinita, o fapta, care face neamenabila regularea afacerilor comune si lamurirea relatiunilor finantiali si economice catra tierile coroniei unguresci.“

Eu trebuie se o spun, cumca cu ide'a respicata, dreptu care restituea constitutiunii Ungariei se privesce ca o fapta complinita si numai se dice, cã acasta fapta face neamenabila regularea afacerilor comune finantiali si economice, nu me potu impacã. De doritu este impacatiunea asta den mai multe privitii vitali ale imperiului, dara totusi mi se pare, cã nu e consultu a se margini numai pre langa respicarea de dorintie, de'n cari nu resare neci unu oblegamentu, si a desenã numai de neamenavere acele lucruri ale regulãrii cauzelor comune si finantiali, fara de cari tóta fapta de impacatiune e numai ilusoria, de óra-ce, remanendu numai pre langa acestu adausu, carele nu contine in sine neci o stipulatiune, se dovedesce mai multu de catu o dorintia ferbinte pentru o pace segura in lantru. Mie mi se pare asiã dara a fi de lipsa, ca recunoscerea faptei complinite, adeca a restituiirii constitutiunii Ungariei se fic legata de *conditiunea regulãrii afacerilor comune si a aplanãrii referintelor finantiali si economice*, mai vertos de *conditiunea impartirii detoriei comune de statu*, carea in o parte mare insasi prin Ungaria s'au pricinuitu, si cumca acasta si in adresa se fic respicatu si nu numai cugetatu séu presupusu, de óra-ce numai *clara pacta faciunt bonos amicos*.

Fiindu cã mai departe reprezentantia regatului Ungariei atatu in elatoratulu despre tratarea cauzelor comune, catu si in adresa din 20. Optovre 1866. nu numai cã au pus cuventulu pentru impacarea tuturor regatelor si tierelor monarchici prin o constitutiune factica si corespunditoare referintelor lor, ci au si dechiaratu, cã diet'a Ungariei voiesce a veni in atingere cu cele lalte tieri numai ca cu constitutiunali la tratarea cauzelor comune; de óra-ce Mai. Sa in rescriptulu din 17 febr. 1867 primã dechiaratiunea solena a dietei ung. de a respectã pretensiunile drepte ale tierilor invocate, si intre altele numai cu privire la dechiaratiunea acasta a binevoitu a constituã unu regimu ministerialu respunditoriu, asiã-dara este indegetatu a aretã reciprocitate si cu ocaziunea acasta a respicã unele cuvinte atatu in

*) La recerere din mai multe parti observãmu aci cã e frate celuia pre care „Gazeta Trans.“ afã cu cale (!) a-lu numi „baronasu.“ Red.

favórea nationalitatilor din Ungaria locutiorie in sume eminente si mai cã egali, catu si in favórea tierilor ce se tienu de corona unguresca. Desclinitu ar fi d'a se exprime acasta dorintia pentru Marele-principatu Transilvania, care tierra din vechime si-avã constitutiunea propria cu propria sa dieta pana la 1848, si acestu dreptu publicu alu ei s'a reactivatu prin diplom'a prã n. din 20 octobre 1860.

Cuventarea dlui senatoru Samuilu Andreieviciu

pentru regularea relatiunilor interconfesiunali, tienua in siediint'a din 5 iuniu (mercuri) a casei ablegatilor, la desbaterca speciala a adresei.

„Inalta Casa! Daca io ca preotu de alta confesiune si ca ablegatu din Bucovina, o tierra situata la resaritulu celu mai indepartatu alu imperatfiei, — vinu a vorbi despre necesitatea unei revisiuni a concordatului, apoi acasta se nu mi se iese a nume de reu in neci-una parte, ci mai vertosu se se recunósca aceea, cumca unele efekte ale acestui contractu incheiatu intre Viena si Roma si publicatu cu o patenta imperatfiesca la 1855, se sentira nu numai in centru ci pana la perifericele cele mai dinafara ale imperatfiei.

Cu acestu concordatu, credinciosii besericei rom. cat. au propriaminte mai multu de lucru. Nu sum chiamatu neci sentiescu necesitatea a trece pe terenu strainu, si a atinge aceea ce nu li vine la socotela neci respectivilor credinciosi, de óra-ce tocm'a din acca parte s'au intonatu de ajunsu dorintia de o revisiune a concordatului.

Incunjuru d'a vorbi a lungulu si latulu, si me restringu a aretã in putiene cuvinte, cumca 1) dupa unele despusetiuni ale concordatului se impedece regularea relatiunilor interconfesiunali intre besericile crestine recunoscute legalminte de statu si puse sub scutul statului, precum adeca acasta regulare o pretinde massim'a indreptãrii egale; si 2) cumca folosirea unoru drepturi cetatienesci se mai face inca pendinte de confesiune.

In privintia antaia, mi permitu a trage atentiunea nãltei case a supr'a proceduri la casatorice mestecate, de dupa carea dechiaratiunea de invoire la casatoria intre credinciosii besericei rom. cat. si gr. or. séu si protestante, trebuie se se intemple neconditionatu la preotulu besericei prime, si cu acasta ocaziune — in modu indatinatu intru intielesulu patentei de tolerantia — se cere si reversulu in privintia educatiunii copiiloru in confesiunea besericei catolice. — Era in a dou'a privintia amintescu numai acasta, cumca credinciosii besericei gr. or. si a celei evanghelice, tocm'a din caus'a confesiunii lor nu sunt ingaduiti la catedre de profesori in scolele de medilocu si chiaru neci la unele universitati, desi aceste se sustienu cu spesele statului, séu celu putienu sunt subventiunate cu mana larga din medilócele statului, la cari contribuiescu toti cetatienii fora diferentia de confesiune.

De óra-ce unu statu intru intielesulu seu juridicu, are se fic egalmente dreptu pentru toti cetatienii sei si pentru tóte besericile recunoscute de lege, — si de óra-ce preferirea unuia fatia cu altulu in antea legeri nu incapo cu ideia statului juridicu, — de óra-ce, mai departe, atatu regularea referintelor interconfesiunale intre senguratecele beserice catu si folosirea — nede-

pendinta de confesiune — a tuturor drepturilor cetatienesci, e de lipsa intru interesulu pacii besericesci, a concordiei si a amórei crestine; deci credu cumca necesitatea revisiunii concordatului, firesce nu altminte de catu pre calea constitutiunala, apare motivata deplinu in catu privesce acele despusetiuni ale lui, cari se tienu de competintia legelatiunii statului.

La asta ocaziune mi-ieu libertatea a trage atentiunea nãltei case si a supra acelei cercustantie, cumca patent'a prã n. din 31 dec. 1851 prin carea fie-carei beserice legalminte recunoscute in statu i s'a garantatu administratiunea neependinte a afacerilor sale, mai departe i s'a garantatu posesiunea si folosulu instituteloru, fundatiuniloru si fonduriloru sale menite spre scopuri de cultu, invetiamentu si de binefacere, — acea patenta numai cu privire la besericea gr. or. din statele austriace nu s'a pusu inca in aplicatiune. Besericea catolica se bucura de concordatu, cea evanghelica de patent'a protestantiloru; numai besericea gr. or. totu mai acasta inca si acum'a realizarea autonomiei promise, in consonantia cu constitutiunea sa canonica.

Fiindu cã si acasta necesitate se sentiesce fórtu, credu cumca potu contã pe participarea si spriginulu innãltei case, si in acestu presupusu mi permitu a face propunerea: Nãlt'a casa binevoiesca a decide: Dupa alinea 23 din preceptulu de adresa, se va intercalã urmatorulu punctu:

„Dar tocm'a asiã de necesariu ni se vede a fi regularea referintelor interconfesionale a tuturor besericeloru recunoscute legalminte in statu, precum si realizarea curunda si fora reserva a promisiuniloru, date besericeloru in privintia administratiunii lor neependinte, prin patent'a din 31 decem. 1851.“

(Emendamentulu acosta s'a primitu intregu, recomandat fiindu de natur'a sa pacica, moderata, desclinitu placura terminii scurti si respicati cãci antevorbitorii cam atitiasera spiretele la concordatu).

Pesta 6 iuniu.

(†) *Ceremoniele de incoronare s'au inceputu.* Eri dupa mediadi s'a dusu deputatiunea dietala la Maiestatea Sa in palatulu regescu din Buda spre a-i asterne diplom'a de incoronare si totu de odata a-lu rogã ca se se incoronedie. Maiestatea Sa a respunsu, cã implinesce cu bucuria acea dorintia umilita a tierci, era respunsulu in privintia diplomei lu va dá in scrisu. Deputatiunea a statu din 60 membri atatu din cas'a magnatiloru, catu si din a deputatiloru, intre cari au fostu si dintre romani: Esc. Sa b. de Siaguna, Ioanovicu, Gozsdu, Vladu si Végscó.“

Dupa acasta primire numai de catu s'a facutu cunoscutu prin placate, cumca incoronarea va fi sambeta in 8 iuniu. Multi nu-si potu esplicã, de ce nu s'a facutu cunoscutu pe cale oficiósã, cumca in care ziua va fi incoronare, — unii dicu, cã nu s'a potutu face, de óra-ce diet'a n'a fostu facutu diplom'a inaugurala si Mai. Sa n'a fostu rogatu ca se se incoronedie, deci s'au pastratu formalitãtele cuvenite; — alii era — si-esplica in altu modu, — destulu cã acumã scimu cã incoronarea e decisa, inse departe se fic o multime maro din provincia precum se acasta mai nainte, si de aceea scumpetatea cortelcloru a incetatu, tribuncle destinate pentru mii si mii de spectotori acumã se oferescu

si cu unu pretiu mai moderatu, inse nu le pré cauta asiã tare. Póte cã mane voru veni fórtu multi din provincia, inse la tóta intemplantia capital'a nu va fi cercetata precum se acasta.

Pregatirile acumã s'au mai finitu, — despre decoratiuni si altele asemene vomu vorbi la actulu de incoronare, — acum'a ca in trectatu mai amintim cã nu se pré vede inainte entusiasmulu, despre cere se totu vorbiã, — si potemu spune cã incoronarea va trece in linisoc si pare cã acasta e si dorintia guvernului, ca nu cumva se provóce pre cei „neindestuliti“ la vre-o demonstratiune dóra, ce s'au cam intemplat si pana acumã.

Chiaru a esitu in fóia radicala (si cam ridicula) „Marcus“ o epistola, scrisa de unu matadoru a partidei extreme, se vorbesce cã autorulu aru fi chiaru Bössörményi, care se adresã catra Mai. Sa si i marturisesce, cumca actulu de incoronare nu indestulesce pro nimene din tierra, deci se róga ca se amene incoronarea pana dupa restituea deplina a constitutiunii. Acasta epistola e scrisa in unu stilu destulu de farmecatoriu si rapitoriu pentru cei ce profesãia principiile ultraistiloru, dar si cei ce nu consentu cu autorulu, o cetescu cu interesu multu, dreptaceca are o trecere fórtu mare. Pana acumã s'a impartitu in vre-o 40.000 de esemplarie.

Comitatulu Satu-mare a decisu, ca in acestu tempu de lipsa mare, nu va trimite banderolisti la incoronare.

La incoronare firesce cã voru fi petreceri populare, si se va impartí bani, spre acestu scopu voru fi in sarcinãti deputatii Stoll si — Tulbasiu.

Despre amnestia generala a emigratiloru si altoru judecati politici nu se vorbesce nemica, cu tóte cã acasta se acasta ca segura, de óra-ce diet'a a totu reclamatu acasta amnestia. Numai unii dintre emigranti primescu amnestia in urmarea recursuriloru loru propriu, si acasta venindu a casa de regula se arunca in brãtiele deãkistiloru. — In dilele aceste s'a potutu ceti in fóia oficiósã agrãtãrea unoru criminalisti comuni si a catorva politici, — asta mesura inse nu póte indestulã opiniunea publica. Se póte inse, cã amnestia generala e amenata pentru órele maidinurma. (S'a datu astadi in 8 l.c. Red.) In fine se ve facu cunoscutu pre unu profesorulu de medicina de la universitate de aici Stockinger in dilele aceste, cu ocaziunea unei explicãri din anatomia s'a scapatu de a disu cã revolutiunea din 1848 a fostu o — *rebeliune*. — Ascultatorii a demonstratu contra profesorulu, elu inse cu tãria a reflectatu cã revolutiune séu rebeliune e totu un'a. — Prin acasta a iritatu crancenu pre magiari, si foile de aici a provocatu pre ministru ca se pedepesca pre acestu profesorulu indresnetiu, — atunci bietulu profesorulu ca se impacã opiniunea publica — magiara, s'a dechiaratu, cumca sub rebeliune a intielesu rescãli romaniloru atietiatu de reactiune, era nu revolutiunea magiara, carea firesce a fostu legala (?), asiã, despre revolutiunea magiara care avã scopulu se rumpa relatiunile cu cas'a domnitória!

Asta dechiaratiune apoi firesce cã a multianitu pre domni magiari.

Astfelu de principie se profesãia pre aici fara neci o mustrare de consciintia.

FOISIORA.

Besarabi'a.

de Rudolfulu Kulemannu.

(Continuare din nr. 54.)

2. O preambulare la tierra in timpu de órna. O casa domnesca din Besarabi'a. Molostu. Salaric. Scumpãtatea medilóceloru de victia. Cãni din Besarabia.

Seriu la 8 februaru, néu'a scãrtie sub trasurile ce trecu pe nãntea ferestreloru locuintii mele. Timpulu intre altele este asediatu si norii ce se aduna intru adancimca orizontelului se paru cã vor remanã acolo.

Cas'a in care locuiescu jace intr'o vale, intre dóue dolmi intinse, nãltutic. Eu amblu pe cale pe o dolma facuta den gunoivu, crengi de arbori, burianu si din alte uneltdaranumai

den pétra nu. Dea stang'a calei 10 pasi spre dosu se vede unu lacu cu apa statatória. In timpu de véra sórele aburésca peste apa-i cloaita. Artea potea veni intru ajutoriu: nu de parte de elu este unu isvoru prã viu din care se aduna apa intr'unu ruisoriu, s'a lasatu inse se curga fara a se ingrigi de imbunãtãtirea locului si a aerului din pregiuru. Pe ambele partii ale calei sunt zidite casele de locuintie si de economia: grajdulu de cai, umbariulu, grajdulu vaciloru, casa de spelatu, casa proprietariului, tóte despartite de o lalta, dara se afla intr'o linia formandu strada. Grajdulu caliloru la economi mai mari custa dintr'unu umbrariu facutu in 4 unghiuri, ingraditã cu nuiele, are unu acoperementu ce se baséza pe patru stelpi. Candu ninge fluturii de néua i trimite ventulu pe spatel viteloru, isbindu-i pintre loculu liberu lasatu intre acoperementu si ingraditura. Den lips'a zidiminteloru, vitele din Besarabia trebuie se trãiesca de totu ori jumãtate in liberu si véra si érn'a. Este fericeu pentru clo daca se afla scãrtie sub acoperementu. Cas'a cu unu etagiu a boierului nu este zidita de pétra ci

numai din ingradituri si pamentu; ea are dóue intrari si cuprinde in sine 3 incaperi, mici si scunde, si a patra este o odaia ceva mai mare totu asiã de scunda care este despartita de cele 3 d'antãiu printr'unu coridoru de trei pasi de latu si de 8 pasi lungu; acasta se numesce salonu fatia cu cele lalte. Din acasta intrãmu intr'unu balconu de 7 pasi lungu si de 6 pasi latu, nãntea carui se latiesce laculu incungiuratu de tufisii si in timpu de véra plinu de bróscu. Cas'a nu este zidita pe pivnitie, ci pe pamentu batutu cu maiulu peste care pamentu sunt asternuti truncheli de lemne, si fiindu cã in timpu de plóia si candu se topeesc nóu'a sescurige o multime de apa de pe nãntea den aprópe, ve poteti inchipuã cata umediãla se aduna sub astfelu de casa, de locu se obsérva in odaia o nãdãsiãla. Tienutulu este prã placutu s'ar fi recerutu inse alte medilóce pentru ca natur'a sese reguleze intr'atãta ca ea fara de aceste neplãceri se servésca spre placere, cãci pentru a impreunã frumsetia cu durabilitatea se receru prã multe parole cari inse, precum in tóta Besarabi'a asiã si aici, nu se afla in abundantia. Acã-

sta casa dara, boierésca, a fostu cea mai considerabila pe unu teritoriu ce are dóue sate si unu cercu de 10000 de morgen (mesura prusiana.) Esperiandu acasta in verdétia, ce sepóte acasta de la uscatiune, adeca de la casele tieranesci!

Unulu dintre cele mai mari bunuri (mosfia) din Besarabia, are 19000 fãlci (desjetine) de pamentu, intr'acasta multa merisco, si numai 21 de pluguri, are si o machina cu vaporu dara nu arare ori sta anemicã, pentru cã acum n'are grau se lu curetie si se lu macine, acum era n'are carbuni prin cari intra in activitate. Unu oficiantu ce venise in tienutulu riului Dnistru pentru ca se-si procure lucratori la mosfia, mi spuse: „Siese sute de verst trebui se caletorescu pentru ca se imprumutu 300 ruble de la gidovi pentru spesele caletoriei mele aici. De am avé numai 6000 ruble bani gat'a, tóte s'ar pune in miscare.“ „Rogu te,“ disci eu, „o mosfia asiã de mare! Si inca afara d'acasta prinses'a mai are inca multe alto bunuri.“ „Lasame,“ respunse elu, „pe prinsesca o dóre capulu candu cugeta la bunurile ei.“

(†) Eri séra la 7 óre s'a mai ténutu o edintia in ambele case dietale.

In cas'a reprezentantiloru cetindú-se di-
om'a de încoronare, acuma santiunata de Ma-
s. Sa, cas'a a eruptu in eschiamatiuni entu-
stice de vivate.

Dupa aceste presedintele insemiã cas'a
despro primirea deputatiunei la Mai. Sa, care
retare inca a fostu primita si adese ori intre-
apta de vivate calduróse.

Apoi urmã alegerea comisiunei insarci-
nãnde d'a duce donurile regesi, intre membrii
alesi e si Aureliu Maniu cu Gozdu.

Cam totu acestea s'au intemplat si in
cas'a de susu.

Astadi a sositu o multime din provincia,
banderistii sunt la vre-o siese sute si adi
neincetatu s'au exerciatu pentru mane, — totu
sã si unu batalionu de usari, imbracati firese
in uniforme magiare, se vedeau facendu e-
sercitie.

Episcopii si magnatii cari vor partecipa
calare la încoronatiune inca si adi se potcau
vedé luandu lectiuni din acea maestria cam ui-
lata pana acum'a — intielegu maestria de a
calarf. — Dintre episcopii serbi audu, cã neci
unulu nu s'a insinuat se partecipe calare la
încoronare.

In urmarea mórtei princesei Matilda,
(fiã arciduceului Albrecht) încoronarea se va
marginã la ceremoniele strinse de acestu actu
maretu, — petrekerile de dantiu, si ori-ce pri-
mire sgomotósa la curtea domnesca vor remané
astadata; — prandiurile diplomatice inse audu
cã nu vor romané. La aceste prandiuri intre
cei mai distinsi magnatii vor partecipa si depu-
tatii pe rondu cate 180 de insi odata.

„Pesti Napló“ aduce o telegrama de la
Oravitia. in care cetimu cã s'a alesu de depu-
tatu — Grenzenstein.

Petrekeria Dni Comisariu regescu in Sibiu.

Marti in 28 ale curintei dup' amédi la
6 1/2 óre a sositu Escel. Sa Comisariulu regescu
pentrú Transilvaniã Conte E. Maniu
Péchy de la Brasiovu la Sibiu, petrecutu de
mai multe trasure si insocitu de unu banderiu
de calarcti sasi. A trasu in cas'a cea pompósa
a Drului Tellmann in stra'a Cisnãdiei, unde
l'a bineventatu comunitatea cetatii cu oratorulu
in frunte. Séra s'a ténutu in onórea marelui
óspe unu conductu impositu de tortie cu dóue
bande militare de musica. Drulu Lindner, re-
dactorulu de la „Siebenbürgische Blätter“ a
ténutu o scurta vorbire Escelen. Sale in nu-
mele cetatieniloru Sibieni, la care Escel. Sa
respunde de pre balconulu casei între altele, cã
prin mai strinsã legatura a Transilvaniei cu
Ungariã nu se periclitéza intru nemic'a natiu-
nalitatile singurite, cã starea materiala a popu-
rului se va imbunatãti; multiamesece pentru
bun'a primire ce i s'a facutu, da espresiune
sperantiei, cã „nobilia“ natiune sasésca cu con-
sursulu ei va usorã multu gréu'a problema a
Escel. Sale si asecura cã legile, **privilegiile**
si drepturile de pana acum ale natiunei sasese
nu numai se voru sustiené (?) si in viitoriu
ei voru mai si inflorã, si incheia cu: „Sc trai-
ésca nobilia natiune sasésca!“

In diu'a urmatória inca de pe la 9 óre
incepura visitele si reprezentatiile diferiteloru
corporatiuni la Escelentia Sa. Pe la 11 óre o
deputatiune grandiósa de romani statatória din
reprezentantii comunelor romane din scaunulu
Sibiului cu preotimea si inteliginti'a civila in
frunte atrase asupra si cu deosebire atentiunea
publica. Reverendissimulu D. Protopopu Ioano
Hania, acestu sinceru si statornicu apertoriu
alu causeloruróstre pe aici, care e un'a din
acele persóne in care se concentréza încrederea
tuturorú claselorú populatiuneiuróstre de pe
aici, conducendu acésta grava deputatiune, a
rostitu catra Escel. Sa urmatoriulu cuventu:

„Escelentia! Representantii comunelor
romane si inteliginti'a romana a scaunului Si-
biului, petrunsi de detorinti'a facia cu impor-
tant'a misiune a Escelentiei Vóstre si condu-
de tradicional'a supunere omagiala si respo-
tulu catra antestatoriul sei preste totu si in-
deosebi catra aceia, cari suntú chiamati a re-
presentã persón'a prè inalta a Maiestatii Sale
Imperatului, — ne grabimu a ne infatisã si
noi la Escel. Vóstra, spre a dá cu încredere sin-
cera espresiune simtiemintelorú si cugetelorú
nóstre.

Noi Ve salutãmu deci si Ve dicemu: Bine
ati venitú in mediloculu nostru!

Catu de fericiti ne-amu téné, daca am fi
in pusetiune, a Ve spune mai departe numai
vorbe de bucuria, de prosperare si de multu-
mire.

De óra-ce inse fatalele schimbari si clati-
nari din anii trecuti in form'a gubernamentalã
atatu de comunu simtite si mentie numai a sub-
minã încrederea comuna cum si nesiguranti'a
presintelu, nu ne lasara neatinsi;

de óra-ce-catu pentru noi in deosebi —
insusi presintele nu numai nu se vede a dela-
turã nedreptatea si defavoréca seculara ce apasa
ca unu munte pe Romani, ci din contra se pare
a o mai intari pre ea;

de óra-ce noi suntemu mai departe con-
vinsi, cã scopulu Escel. Vóstre cu ustanitiós'a
caletoria prin tíera nu este si nu póte fi altulu,
de catu informarea in persóna si convingerea
despre starea actuala a acestei tíeri de Dumne-
diu binecuvéntate, dar nefericite prin patimi
omenesce de predominare si prin nisuintie uni-
lateralã si egoiste de partide: trebeu se Ve mar-
turisimu din capulu locului, cã numai vorbe de
suferintia si durere potemu se Ve spunemu. Si
de óra-ce nu Ve potemu incomodã si eu enume-
rarea loru aci, noi le-amu depusu pre scurtu
intr'unu memorialu, pre care Ve rugãmu a-lu
primi si a-lu face partasiu de considerarea bin-
voitória a Escel. Vóstre.

Binevoiti, Escelentia, a primã asecurãre
nóstre cele mai sincere despre credinti'a nemar-
ginita si neclatita in persón'a prè inalta a Ma-
iestatii Sale; asecurãrele asememene sincere
despre devotiunea si firm'a nóstra încredere in
persón'a Escel. Vóstre cea nepartinitória si iu-
bitória de dreptate si cã noi nimica nu dorimu
si sperãmu mai tare de catu case vina curendu tim-
pulu, candu si noi ca cetatieni liberi, egalú in-
dreptãti politicesce si nacionalicesce se potemu
in patri'a nóstra Transilvaniã constitutionalã si
autonóma nu numai a portã, cu celelalte natiuni
egale sarcine, ci si d'a ne bucurã de asemene
beneficie si drepturi politice si nationale, se
potemu aici in patri'a ast'a vietui unii cu altii
fratiesce, in dreptate si fericire, dorimu dicu se
ni se dea incurandu multu dorit'a ocaziune, de

a ne poté regulã trebsiórele nóstre patriotice
de ori-ce nume intr'o *dieta transilvana* redo-
schidienda pe bas'a adoveratei indreptãri
egale.

Dumnedieu se Ve tiena, se Ve binecu-
vinte, si se Ve lumineze pe Escel. Vóstra, ca
se poteti deslegã in pace spre bincle si multu-
mirea tuturor'a problem'a grea ce V'au încre-
dintiãtu Maiestatea Sa.

Se traesci Escelentia!“

La aceste Escel. Sa a respunsu, pre catu
mi-potu eu aduce a minte, cam urmatóriele:

Misiunea ce am fostu fericitu a primã de-
la Maiestatea Sa regésca pentru Ardealu e
intr'adeveru insemnata si grea, ea cere neap-
ratu conlucarea si încrederea tuturor'a. In totu
loculu pe unde am trecutú Romanii mi-au de-
scoperitu supunerea si încrederea catra Maies-
tatea Sa marcele nostru Domnu; de catu veducã
o parte (dicu numai o parte, cãci nu toti Ro-
manii suntú astufeliu) din DVóstra dá unu
semnu cu totulu curiosu acestei încrederi, lu-
crandu atatu prin foi publice catu si in altu
modu in contr'a intentiunei gubernului Maies-
tatii Sale, ingreunandu prin acésta si mie des-
slegarea problemei. E adoveratu cã Maiestatea
Sa m'a tramisu aici; inse la propunerea mini-
steriului unghurescu responsabilu. Ministeriulu
unghurescu a depusu, Domniloru, Maiestatii sale
jurementulu solemnú pentru implinirea cu san-
tientiã a detorintei sale. Ministeriulu, regimulu
Maiestatii Sale suntú chiamati a duce in dep-
linire voi'a Maiestatii Sale si acle ce s'au stato-
ritu pe cale constitutionalã prin lege. Credinti'a
dara catra Maiestatea Sa numai atunci e ad-
overata, candu aceea esiste totodata si catra re-
gimulu si catra organelle Maiestatii Sale. *Uniu-
nea Domniloru e facta complinita*, care
nu se mai póte acum altarã prin neci o im-
pregurare si Ve încredintiezú, cã voi'a nestrãmu-
tata a Maiestatii Sale e, a se duce aceea in de-
plinire. Inse prin uniune nu se vatema intere-
sele nationalitatiloru. DVóstra ve plangeti prè
de timpuriu si ar trebú se acceptati mai antaiu
cã ce va hotari diet'a cu Maiestatea Sa in caus'a
nationalitatiloru. CREDU Cã acceptãrele vi se vor
implini, veti dobandi imbunãtãirea stãrei pre-
otiloru si a scóleloru cum si imbunãtãirea
stãrei materialle. Eu sum, Dloru, omu deschisu,
ce am la inima, si in gura; de aceea Ve spunu,
cã de me veti ascultã si veti conlucã intru a-
jutarea regimului abatendu-ve de la ori-ce cãli
retacite si ne iertate, mi-veti multumi si mie,
nu numai acum ci in tóta vietii; éra de nu, cu
me voiu vedé silitu a face intrebuintiare cu
tóta energiã din dreptulu si puterea ce am de
la Maiestatea Sa si ori-ce încercare de agitãti-
ne si reactiune o voiu sugrumã o in escare (im
Keime ersticken).

Ve provocu dar ca nu numai se nu-mi
ingreunati misiunea cea grea prin tendintie si
fapte care nu se unescu cu ale regimului, ci
din contra se-mi dati totu concursulu D-Vóstre
spre a poté implini buncele intentiuni ale Ma-
iestatii Sale si ale inaltului regimú spre feric-
irea nóstra a tuturor'a.“

Cã ce impresiune a facutu acestu res-
punsu a supr'a nóstra, ve poteti intipui!

Pe la 12 óre Escel. Sa a cercetatu cance-
lãriile diferiteloru oficiolate si deosebitele asie-
diaminte din Sibiu, la 2 dupa amédi a fostu
prandiu mare la ospelulu „Imperatulu romanu-
loru.“ Dup' aceea Escelentia sa insocitu de D.
protopopu si asesoru consistorialu Petru Ba-

dila a cercetatu seminarulu nostru diceasanu
si mai tardiu a facutu o excursiune la satele sa-
sesce Cisnãdiã si Cisnãdiór'a. — Séra teatru.

In totu timpulu petrekerii Escel. Sale in
Sibiu, la mai multe case prin deosebitele strade
se vedeau stéguri unghuresce inse neci-unulu, ma
ce e mai curiosu de la „Gutgesinnten“ din
Sibiu, in tóta octatea nicãiri neci macar o fla-
mura imperatésca. Cetatea Brasiovului fatia cu
natiunea romana si cu respectulu ce se cuvine
flamurei imperiale, se vede a se fi portatu cu
totu altfelu.

Memorialulu ce l'au datu romanimea
scaunului Esc. Sale si pre care Vi-lu comunicu
in alature in totu cuprinsulu seu, a fostu aco-
peritu cu subscrieri numerose ale intielegintei
preotiesce si mirenesce din cetate si ténutu, cum
si prevediutu cu subscrierea reprezentantiloru
tuturorú comunelorú romane si cu sigilele a-
cestor'a.

Dupa scirile cate le avemú pana acum
Romanii mai in totu loculu au infatisiatu acele-
si dorintie Escelentiei Sale, cerendu autonomiã
si diet'a tíerei. Impregurarea ast'a dá cea mai
buna dovéda despre ceea ce simtu si dorescu
Romanii ardeleni si este celu mai bunu atestatu
despre ceea ce am disu de atate ori, cã ei nu
sunt desbinati. Notã redactiunei „Telegrafului
Romanu“ din Nr. 40 a. c. la corespondinti'a
din Brasiovu despre frumosulu pasu si intie-
lépãã purtare a romaniloru de acolo, dicundu
cã „esageratiunile acele dau unu testimoniu
prè seracescu de politica“ a facutu sange reu
si páicii, de óra-ce si noi facurãmu totu ca Bra-
siovenii si noi'a aceea ne privesece acum si pre
noi. — Óre „Telegrafulu Romanu“ unde
erede se fie Romanii aceia, a caror'a politica o
represinta elu? Catu pentru noi, se face bine
ne se spuna, care ar fi cea mai buna politica de
urmatu in casuri de aceste si se lumineze na-
tiunea din alu seu punctu de vedere, ca se
nu mai retacésca. Dreptulu a criticã l'are numai
celu ce póte aretã o procedura mai buna! —
Sibiu, 31 maiu 1867.

Urméza aci memorialulu asternutu comisariului:

Escelentia Vóstra!

Stralucite Comisariu Regescu!

Daca exista între multele popóre de sub
gloriosulu sceptru a Inaltei Case Habsburgice
vre una natiune, carea aru fi nemuliamita cu
starea sa politica actualã; atunci aceea nu póte
fi alt'a, de catu natiunea romana din marele
Principatu alu Transilvaniei, cãci nedreptãri-
le, ce le-a suferitu si le suferu si acum, — au
ajunsu gradulu celu mai mare.

Locuitorii fundului regiu de nationalita-
tea romana si între acestia subscriesele comune
romane din scaunulu Sibiului se afla, ce se a-
tinge de relatiunile loru politice, — intr'o ase-
mene, ba si mai deplorabila positiune, — catu
mai nedrepta, nemeritata nu se póte cugetã in
vre unu statu, fie acell'a gubernatu chiaru si
dupa principiã absolutistice.

Escelentia Vóstra sunteti trimisi de Ma-
iestatea Sa Imperatulu, Prègratosulu nostru
Domnitoriu, cã se vedeti in persóna suferintiele
credintiosiloru suditi si pe cale directã séu in-
directã se le alinati si delaturati.

Permite-ne dara Escelentia! ca cu since-
ritate fiiésca si seriositate barbatóscã se-ti des-
coperimu durerile si dorintiele nóstre!

Caletorescu mai departe. Unu cane mare,
catu unu lupu plecase dupa mine si m'a petre-
cutu pana aproape de póla padurii, unde încéta
a mai fi zidiminte de mosii, in a caroru cercu
elu se vede restrinsu, precum si boieriulu séu
arendatoriulu seu in multe provincie este
isolatu de óro cari relatiuni sociale.

Candu intra cineva in atare satu numai
de catu se vede incungiuratu de cani; fara bata
buna nu se póte amblã pe aici. Dara unde e
satulu? E dreptu cã din departare se vede,
dara de multe ori nu, candu ne aflãmu in tren-
sulu. Omulu se vede între garduri de nuiele,
nalto si cam d'apropé unulu d'altulu, asupra
loru sunt niste stresine de paie séu de tului de
cucurudiu. Dupa ele sunt casele, departate un'a
d'alt'a, inso in comunu sunt atatu de scunde
catu nu se naltia poste gardu. Pretutindene e-
sista tacere, pe stradele de gardu nu se vede
omu nici in susu nici in josu. Deodata latru
unu cane, pe urma cincii, dicee, dóuedieci, o
suta. Ca turbati se arunca pe garduri, vréu se
séra peste gardu, pintre gãuri. Este cu scopu a
se provedé cu pumnariu, spada, revolveru. A-

cesti cani au totudeun'a cód'a între picioare, fie
in manã, fie in pace. Au multa asemenare cu
lupulu: picioarele nalte, urechile le tianu in
susu, perulu suru, corpulu spre sfersitu cam
subtire.

Intre altele ei sunt fórté buni de stragia,
nóptea stragiescu mai bine ca cum ar poté unu
tieranu séu servitoriu. Este si lipsa mare de
stragirea loru. Senguru am vediutu cã lotrii
au furatu boi si cai din grajdulu ce érá 20 pasi
departatu de cas'a stepanului. De multe ori
amblãmu si eu cu ceia lalti sér'a candu nainte
de culcare amblãu inarmati cu puseci si sabii in
giurulu casoi. Dupa ce s'a facutu acésta si ne-
aflãndu pe nime, se descãrcãu puscile supra
padureci ca, decumva lotrii se voru aflã pitulati
pe acolo, se auda cã aici sunt ómenii inarmati
si destepti.

In caletoria mea mai departe observãiu
pe o cóstã de vale niste tieranu cari tãiau cate
unu arbore cu securile. Io pasiescu mai aproape
si salutú pre unulu ce suprãveghiã la lucru.
„Éca dovéda,“ dice acell'a catra mine, „cã tiera-
nulu d'aici triãiesece numai pentru presinte.“

„Firesece cã presintu fórté aspru,“ respunsei
io, „daca cineva in frígulu acésta, are se franga
stajari (gorunu) din pãmentulu inghiãtiãtu.“
„Dar in sfersitu, lips'a frange ferulu.“ In tómn'a
trecuta li am oferitu acestu lucru: din trei ar-
bori ce i ar taiã se fie doi ai mei éra unulu
intregu si crengile de la ai mei se fie aloru.
Inse nu voiau. Ce li pasã de érna daca sórele
inca si tómn'a li incaldiã spatele! Tieranulu
n'are nici cata combinatiune, elu traiesce in ne-
pasare. Firesece cã acum'a vinu prè tardiu pen-
tru ca se castige ce au perduto. Lemne! lemne!
striga toti. Érn'a si resbuna supr'a-le pentru
lenea loru. Cãci cu paiele de astãvera pe cari
le vira in ceptoriu (soba) nu potú se-i potol-
lésece mania.“

„Arbori de admiratu sunt acestia“, diceiu
io dupa o pauza, „acesti arbori se afla cam rari
in acésta tíera.“

„Dta vrei se-mi imputi, Dlc“, dise bar-
batulu catra mine, ridiendu, „dara aici mi stai
in cale. Acestia sunt trunchi sengurãtici, retã-
citi pe cari eu nu-i potú téné de padure. Dara

acell'a padure acolo, ti-promitu, cã va romané,
cresce si va prosperã.“ „Aminu!“ diceiu eu.

Acésta padure, fórté fragedã, la unu
locu pe unde senguru am pasitu, are 1300 pasi
in latime si prestetotu ocupa locu de 90 jughere
prusiani. Acésta, alaturata la cele lalte locuri
de padure, nu este prè mare, fatia cu bunulu
intregu, inse totusi destula. Privirea la arbori
séu-petri, causéza bucuria in Besarabia. Mi se
pare cã ambele dau tíerii alta colóre, si in pro-
portiune sunt impreciate preste tóta tíer'a.
Fiindu cã a cugetã despre drumuri ferate nu
se póte, deci pre cãile mari si pre cele mici ca-
letoresce pedestru preste petri. Goronii, fãgii, si
ulmii acesti teneri cari cu picature de róua a-
dãpa desertele setóse, sunt in adeveru inca too-
ma teneri si subtiri, si eu o mana, intindicnd'o
de trei ori, i poti cuprtnde (au periferia de trei
palme. Trad.) dar e sperantia cã vor cresce si
durã. Unu sentiú bunu retiene securea, cu care
se inarma lacomi'a prè-matura!

(Va urmã.)

Un'a dintre asămele legislației noastre patrie este: fundus regius nullum patium juris discrimen — toti locuitorii lui au fostu și sunt fora exceptiune ómeni liberi.

Totusi romanii din fundulu regiu și între acestia cei din scaunele filiale a Talmaciului și Salisce incorporate scaunului Sibiului s'au tractatu totudéun'a, ca nescé helotii politici, cari au numai detorintie grele dar drepturi nu!

Drepturile și beneficiile depuse în Decretulu regelui Andreiu II și în legile aduse pana la anulu 1848 pentru întregulu fundu regiu, s'au monopolisatu prin natiunea sasésca cu perfecta eschidere a romanilor.

Pana candu romanii de un'a parte erau îndetorati a portá darile, a dá aperiatori patriei și a implini tóte cele late detorintie cetatienesci: de cea parte nu se bucurá, portá lipsa de drepturile și beneficiile constituționale privitórie la comuna, municipie, universitatea fundului regiu, și diet'a tierci.

Ba ce e mai multu: procedur'a loru asupritória bate intr'acolo, — a espatriá pe romani din fundulu regiu și dupa nume, numindu-lu fundulu regiu, carele e singur'a numire legala, — „Sachsenland.“

Intre asemene triste impregiurari nóa au trebuitu se ni se para absolutismulu deceniului trecut, carele celu putinu ne-a fostu ascuratu egalitatea personala inaintea legii, — ca puntea, preste care se trecemu intru imperati'a a deveratului constitutionalismu?!

A crede intr'unu viitoriu mai bunu ne-au îndreptatitu Diplom'a Imperatésca din 20 octobru 1860 și autografele prè nalte catra contele Rechberg.

Noi ca si tóte popórele Austriei am privitu în actele aceste imperatésce auró a unei libere miscari și desvoltari a natiunitatiloru, — a egalitati și fraticiatii, a dreptatii, ca a unui singuru fundamentu a fie-carui statu adeveratulu constitutionalu.

De óra-ce cea mai mare parte a locuitoriloru Transilvaniei și între acestia romanii, durere! per excellentiam, in urm'a restauratoru asiademinte politice au statu afara de bariera legii: asiá Maiestatea Sa prè parintescé au demandatu, — ca organizatiunea nóua a tiercii se se puna în lucrare „cu stramutari afundu tatióric,“ ca si cei fara dreptu, și pana atunci, pana candu diet'a provinciala va aduce legile oorespondentié, se se faca partasi la drepturile politice, de care mai nainte se bucurau numai castrele privilegiate.

Speranti'a nóstra cea drépta nu s'a implinitu!

La organizarea nóua a comunelor și municipieloru pe fundulu regiu întreprinsa în anululu 1861 prin comitele natiunei sasesci Baronulu Salmen, am facutu acca trista esperintia, cá dilele suferintieloru nóstre inea n'au încetatu.

Zidulu chinésicu alu statuteloru, privilegieloru și a puncteloru regulative, a caror'a dispozițiuni tiranice și viclene numai întunereculu și despotismulu evului modiu potu face onóre, dar' care au lasatu brascé seculare de sange în viét'a poporulu romanu, nu numai nu s'au delaturatu, ci inea mai cumplitu s'au renovatu și intaritu.

În scaunulu Sibiului loacescu dupa cele mai próspecte date oficióse statistice 25,000 sasi și 60,000 mii romani. Cea mai mare parte a pamentulu o posedu romanii — cea mai multa contributiune o platescu ei, — celu mai mare contingentu de recruti ilu dau densii.

Scaunele filiale a Talmaciului și Seliscei și fóstele comune granitiare, Orlatu, Sin'a, Vestemu și Racovitia seadministredia absolutistice prin Inspectori alesi de catra comunitatea cetatii Sibiului. Ele nu iau parte neci la adunariile municipale ale scaunului Sibiului, nici la alegerea ablegatiloru dietali.

Cele late comune romano din acestu scaunu caror'a inea li s'au lasatu dreptulu de inriurintia în trebile municipali, — nu si potu exercitá dreptulu spre folosulu celu dreptu alu loru, din cauza cáci sunt taiate de catra ceialalti conationali și se asuprescu prin maiortatea maestrita a comunelor sasesci.

Urmarea acestei organizari nedrepte și egoistice este, cá de si e principiu, cá ofioiurile municipali sunt a se implini prin alegerea comunitatei scaunale, — de si romanii sunt de dóua ori mai multi ca sasi în scaunu, dintre romani nu s'au alesu nece unu functionariu în magistratu.

Uniculu senatoru de romanu în magistratu functionédia numai din gratia comunitatei cetatii Sibiului, care l'a alesu: prin urmare elu este amplotiatu cetatii și nu alu Scaunulu. Apoi noi nu primimu gratia, candu ni compete unu dreptu.

La tribunalulu superioru, carele s'au întregitu sub aprobarea mai inalta prin alegerea din senulu Universitatii fundului regiu, unde romanii, de si ei în numeru de dóua ori mai mare, ca Sasi în întregulu fundu regiu, — inea sunt în minoritate reprezentati, nu se afla nice unu functionariu romanu.

Candu ne plangemu pentru nelegiurirele aceste, nu ceremu, ca municipiele și Universitatea se se eschisivu nationale romane: dar totu acést'a nu o potemu concedo nice fratiloru sasi. Noi ceremu numai o mesura egala pentru toti!

Organizarea ast'a universalá și nedrepta are mai incolo si rezultatulu, cá administratiunea politica si judiciara, prin care se decudu preste cele mai momentóse cause sociale, se afla în man'a oficialiloru sasi alesi în functiune de sasi — și se indeplinesce naturalminto intru interesulu natiunei sasesci și spre stricatiunea natiunii romane!

Administratiunea în comunele romane este arbitraria, cáci nu este controla sincera, — averea comunala nu sporesce și se manipulédia cu ea, cum se póte mai reu, cáci lipsesce o inspectiune patrioticea și zelósa!

De inaintarea culturai poporulu romanu prin dotarea parochiloru și scóteloru romane din medilóce comunali, — de progresulu în starea materiala a nóstra nu se ingrigesce niminea, cáci poterea oficiósa se afla în man'a iurisdicțiuniloru sasesci!

Esclentia! Tóte aceste sunt fapte, acror'a esistintia nu se póte negá.

Tóte gravaminele și protestele nóstre, care chiama în ajutoriu spirétulu umanu si civilizatiunea secolulu XIX, care se basédia pe principiele equitati și dreptatii, — nu s'au respectatu.

Intr'aceea au venit si a. 1863, care face epoca pentru natiunea romana din Transilvania, — epoca dicemu, cáci în anululu acést'a cade celu d'antaiu și pana astadi celu din urma actu constitutionalu, la care am participatu și noi subscriisi. Ni s'a concessu adeca a alege si trimite si noi deputati în diet'a chiamiata la Sibiui.

Diet'a acést'a au adusu legea despre egal'a îndreptatire a natiunei romane, confesiuniloru și limbei ei.

Noi amu primitu prin legea acést'a primulu terenu legatu. Inse aceea este numai siablonulu unei opere, a carei detaiuri inea nu s'au efeptuite!

Si nu numai, cá nu au încetatu neajunsurile și lipsele nóstre constitutionali, — ci nu se respectéza neci legea memorata despre egalitatea natiunei romane.

De óra-ce dara abnormitatea starei nóstre politico-sociala în partea cea mare e rezultatulu celu tristu a scálcieteloru referintie de statutu interne, catu si externe a marelui Principatu transilvanu; — si de óra-ce numai în un'a dieta Transilvana se potu complaná referintiele aceste a se aduce si institutiuni salutarie privitóre la constituțiunea comunelor, municipie, dicasterie provinciale și la intrég'a patria, și în genere a se inaintá bunastarea materiala și spirítuala a tuturoru cetatieniloru; asiá noi romanii din scaunulu Sibiului cu respectu deplinu ne rugámu:

Ca Esclentia Vóstra se bine voiti, — asternandu Maiestatii Sale C. R. Apost. Regelui și marelui Principe alu nostru cea mai omogiala supunere, neclatita credintia catra Inalt'a casa domnitóre, și cea mai ferbinte iubire catra patri'a nóstra, — a aduce la prè gratiós'a cunoascintia a Inaltului Monarcu starea nóstra cea deplorabila dimpreuna eu urmatórea prea umilita rugatiune:

Maiestatea Sa Cesarea Apostolica Regésca se se indure prè graciosu, în sensulu Inaltci Diplome din 20 Octobru 1860, a mesagiului Imperatéscau din 1 Iuliu 1863 și a adresei dietei transilvane din acela'si anu a sanctiuná legea electorala adusa în diet'a Sibiana în a. 1864 și pe temeiulu acestei legi electorale, în conformitate cu votulu separatu a ablegatiloru romani de la diet'a din Clusiu din a. 1865, și în urm'a inaltului descriptu din Decembri 1865 — prin care diet'a transilvana numai s'au amenatu, — a reconchiemá și redeschide diet'a marelui Principatu alu Transilvaniei.

Cu deplinu respectu. Sibiui, în 29 maiu 1867.

Subscrierea inteligentiei civile si preotiesci si a reprezentantiloru din comunele romane din scaunulu Sibiului.

Aradu 5 iuniu 1866.

Alegerea de ablegatu la Peceica s'a suspinsu în urmarea bataii incepute de magiari. 2 romani raniti de mórtre, 11 greu, 10 usioru raniti. Dintre magiari nimene ranitu. Magiarii au fostu pregatiti cu petri, focosie, fere, bate, éra romanii cu manile góle. Mai pre largu în corespundintia ven. * * *

Oradea-mare 5 jun. 1867.

Invitare.

la sedinti'a publica literaria, impreunata cu produptiune instrumentale si vocale, tienenda prin Soc. de leptura a junimeii rom.

Societatea suscrisa si-implinesce o detorintia placuta, incunoscintandu on. publicu, cá va tiené a dóua di de Rosale, adeca în 17 juniu a. e. sér'a la siepte óre în sal'a seminarului gr. cat. *sedinti'a publica literaria, impreunata cu produptiune instrumentale si vocale* dupa urmatória

Programa.

1. „Cantecu salubatoriu“ intonatu prin corulu seminariale la intrarea óspetiloru.
  2. „Discursu de deschidere“ rostitu prin dlu conducatoriu alu societatii, *Justinu Popfii*.
  3. „Ros'a de Craiova“ piesa musicale, esecutata pe violina si flauta de membrii societatii *Stefanu Marcu, Berlogia, J. Drumariu jur. a II. J. M. Campianu, E. Traila jur. a I. N. Oncu, Josifu Rednicu cl. VIII. A. Boni cl. VI. si J. Maga cl. V.*
  4. „Memoria nemoritoriuului episocopu Vulcanu“ poesia de *Eli'a Traila*, dechiamata de autoriulu.
  5. „Trei morminte nóue“ (alui *Pummu* în Bucovin'a, *Stamati* în Besarabi'a, și *A. Panu* în Romani'a) disertatiune de *Nicolau Oncu*.
  6. „Credint'a“ (la fratii mei din esilu) poesia de *Dascalescu*, dechiamata de *Stefanu Potoranu jur. a II.*
  7. „Piesa natiunale“ cantata de corulu seminariale.
  8. „Catra o rosa“ de o romana, dechiamata de *Stefanu Venteru* std. cl. VII.
  9. „Cadrilulu de Bucuresci“ esecutatu pe violina si flauta de membrii susu amintiti (vedi n. 3).
  10. „Movila lui Burcelu“ poesia de *Alesandri*, dechiamata de *Elia Bosganu jur. a I.*
  11. „Trilogu“ (despre indiferentismulu catra limb'a si lit. rom.) produsu de *Nic. Zigre, jur. a II. Gr. Martinescu jur. a II. si D. Dragescu jur. a I.*
  12. „Marirea stramosiloru“ poesia de *Sionu*, dechiamata de *Lar. Jerne* cl. VIII.
  13. „Piesa natiunale“ intonata de corulu seminariale.
  14. „Sboratoriuulu“ poesia de *Eliade*, dechiamata de *Ios. Murgu jur. a II.*
  15. „Cavatin'a din oper'a *Kanok*“ esecutata pe violina si flauta de membrii susu amintiti.
  16. „Orbulu“ poesia de *Tautu*, dechiamata de *Iul. Tulcanu* cl. VII.
  17. „Virtutea romana“ disertatiune de *A. Berlogia*, rostita de autoriulu.
  18. „Fetior'a de la Prutu“ poesia de *Bolintineanu*, dechiamata de *Sig. Sincai* cl. VII.
  19. „Piesa natiunale“ cantata de corulu seminariale.
  20. „O demanetia pe Surulu“ poesia de *A. Muresianu*, dechiamata de *Gr. Darabanu* cl. VII.
  21. „Mersulu lui Mihaiulu“ esecutatu pe violina si flauta de membrii susu amintiti.
  22. „Discursu de incheiare“ rostitu prin *Dlu Conducatoriu*.
  23. În urma la departarea óspetiloru „Descepta-te romane“ intonatu de corulu seminariale si musicanti la olalta.
- Cu acést'a ocaziune, si anume sub dechiamarea poesiei „*Memoria lui Vulcanu*“ de sub nrulu 4), din care se voru cantá unele stro-

fe si prin corulu seminariale, se va desvolca si incununa si maretia icónu a memoriului Mecenat alu natiunei, si parinte alu nerimeii, *Sam. Vulcanu*, procurata pentri sal'a seminarului de Rdisimulu d. *Ioanu Popa* canonicu, abate, rept. sem. și supraveghiatorulu societatii, din a caruia bunavointia va coopora si corulu seminariale.

Sal'a va fi ajustata frumosu. Intrarea libera pentru publiculu de ambele sessé.

Cé'a ce avemu onóre a aduce la cunoascintia publica, rogandu-ne, ca on. publicu romanu din locu si din provincia se binevoésca ne ferici, ca la produptiunea de anu, asiá si la acést'a, cu presintia sa multa pretiuná, onóre rindu si prin acést'a la incuragiarea tinerimii romane pe carier'a marita o desvoltarii natiunali, a sciintieloru și artiloru frumóse.

Datu în Oradea-mare din sedinti'a XVII a societatii de leptura a jun. rom. tienutu la 2 jun. 1867.

Justinu Popfii m. p. conducatoriu.

Elia Traila m. p. not. cor.

Comisariulu ung. în Blasiu. Cătimu în „*Pesti Hirnök*“: „Se vorbesce cá Blasiu în Transilvania au arsu puntea (podulu) si pre candu a sositu acolo comisariulu reg. n. mai potutu trece; dar n'a venit în confusiunea trecutulu cu barcolu, si a grabitu a face visitu la Esc. Sa metropolitulu gr. e. Siulutu. Asiá dara Blasiulu éra a demonstratu, si inea ca daun'a propria.“ Cam asié se descrie si în „*Hon.*“ — Noi n'avemu inscintiare, inse credemu fórté cá romanii voindu a face demonstratiuni, le sciú efeptu cu mai putiene spes-

Telegramu.

Pesta 8 iuniu. Adi demanetia la óre salve de tunuri. Stratele demanetia fórté pline. Banderiele comitateloru și orasieloru se aduna.

Deputatii în gala se adunara la 1/2 pe 6 óre în dieta. Presiedintele deschise sedinti'a cu cuvintele: „Acum mergemu la incoronarea Maies. Loru cu dorintia ferbinte ca dá a de adi pentru Maiestati si patria se aduca norocu multu.“ (vivate entusiastice.) Tempulu e fórté frumosu

Cursurile din 7 iun. 1867 n. sér'a.

(dupa aretare oficiate.)

	bani	marf.
Imprumutele de stat:		
Cele cu 5% în val. austr.	55-90	56-10
„ „ contributiunali	88-25	88-75
„ „ nóue în argint	82-50	83-00
Cele în argint d. 1865 (în 500 franci) ..	70-40	70-60
Cele nationali cu 5% (jan.)	60-15	60-30
„ metalice cu 5%	62-60	62-80
„ „ 4 1/2% „	53-00	53-50
„ „ 4% „	46-75	47-25
„ „ 3% „	35-25	35-75
Efepte de loteria:		
Sortile de stat diu 1864	77-00	77-20
„ „ „ 1860 1/2 în cele întregé ..	88-70	88-90
„ „ „ 1/2 separata	93-00	93-50
„ „ 4% din 1854	70-00	70-60
„ „ din 1839, 1/3	144-00	145-00
„ bancei de credit	128-75	129-25
„ societ. vapor. dunarene cu 4% ..	88-50	89-50
„ imprum. princip. Eszterházy à 40 fl. ..	90-00	90-00
„ „ Salm à „ ..	30-50	31-00
„ „ cont. Palfy à „ ..	24-00	25-00
„ „ princ. Clary à „ ..	25-00	26-00
„ „ cont. St. Genois à „ ..	22-00	23-00
„ „ princ. Windschgrätz à 20 ..	17-00	18-00
„ „ cont. Waldstein à „ ..	21-00	22-00
„ „ „ Keglevich à 10 ..	12-00	12-50
Obligatiuni dessarcinatóre de pamentu:		
Cele din Ungaria	71-50	72-00
„ Banatul tem.	70-00	70-50
„ Bucovina	67-25	67-75
„ Transilvania	67-00	67-75
Actiuni:		
A bancei nationali	726-00	728-00
„ de credit	183-80	184-00
„ „ scont	624-00	626-00
„ „ anglo-austriace	97-75	98-00
A societatei vapor. dunar.	478-00	480-00
„ „ Lloydulu	190-00	192-00
A drumulu ferat de nord.	167-70	168-00
„ „ stat	230-40	230-60
„ „ „ apus (Elisabeth) ..	141-50	142-50
„ „ „ sud	201-50	202-00
„ „ „ langa Tisza	147-00	147-00
„ „ „ Lemberg-Czernowitz ..	180-50	181-00
Bani:		
Galbenii imperatéscei	5-94	5-96
Napoleon'd'ori	10-10	10-12
Friedrichsd'ori	10-50	10-60
Suverenii engl.	12-60	12-65
Imperialii rusesci	10-28	10-33
Argintulu	124-00	124-50